

3- شروط ضمن وقف

۳- شروط ضمن وقف

تخلف از شرایط وقف

۱۵. کسی که در مکانی زندگی می کند که وقف نامه ای دارد مثلاً طبق وقف باید فرد هر روز یک جزء قرآن بخواند ولی به آن عمل نکرده وظیفه او چیست؟

جواب: تخلف ازمورد و جهت وقف حرام است و نمی تواند در مکان مذکور تصرف نماید.

۱۶. آیا عدول از شروط وقف جایز است؟ و در صورت جواز ، حدود آن کدام است؟ و آیا طولانی شدن زمان ، بر عمل به شروط وقف تأثیر می گذارد؟

جواب: تخلف از شروط صحیحی که واقف در عقد وقف شرط کرده جایز نیست مگر آنکه عمل به آن غیر مقدور یا حرجی باشد و گذشت زمان تأثیری در آن ندارد.

۱۷. شخصی ملک خود را برای برپایی مجالس عزاداری سیدالشهداء (ع) در روستا وقف کرده است ، ولی در حال حاضر متولی وقف ، توانایی اقامه عزا در روستای مذکور در وقفنامه را ندارد ، آیا جایز است در شهری که در آن اقامت دارد مجالس عزاداری برگزار کند؟

جواب: اگر وقف ، مخصوص اقامه مجالس عزاداری در همان روستا باشد ، تا زمانی که عمل به وقف هر چند با گرفتن وکیل برای آن، در همان روستا ممکن باشد ، حق ندارد آن مجالس را به جای دیگر انتقال دهد بلکه واجب است فردی را نایب بگیرد تا در آن روستا مجالس عزاداری برپا کند.

۱۸. در شهرستان ... رقبه ای وجود دارد که عواید آن قسمتی صرف مخارج تعزیه داری و باقیمانده بین ارحام موصی تقسیم می گردد، در وصیت نامه مذکور فروش ثلث و اجاره بیش از ۳ سال آن منع شده است و همچنین قید گردیده که اوصیا حق ندارند اراضی موقوفه را به کسی اجاره دهند که در آن احداث بنا نمایند.

با توجه به اینکه مورد بحث در حال حاضر کلاً در داخل شهر و در منطقه خدمات شهری و مسکونی قرار گرفته است و استفاده از آن جز با احداث بناهای مسکونی و تجاری و اداری و غیره ممکن نیست و از طرف دیگر در بخشی از آن اراضی سازمان ها و مؤسسات با بودجه دولتی اقدام به احداث بناهای اداری نموده اند و بانک ها نیز به علت شرایط مندرج در وصیتنامه از اعطای وام و خدمات لازم به مستأجرین خودداری می نمایند و این وضع باعث رکود آبادانی و پیشرفت شهر و موقوفه شده است و چنانچه نظر موصی در مورد عدم اعطای حق تملک اعیان در اراضی که داخل شهر قرار گرفته مراعات شود موقوفه غیر قابل استفاده و بدون درآمد باقی خواهد ماند که در این صورت امکان انجام نیات موصی نیز میسر نخواهد شد و از طرفی مشکلات بسیار زیادی برای ساکنین و مقامات دولتی و مؤسسات به وجود خواهد آمد، لذا مستدعی است با عنایت به مشکلات ایجاد شده موافقت فرمایند به منظور رفع محذورات یاد شده این قسمت از نظر موصی در ایجاد اراضی موقوفه رعایت نشود و حق تملک اعیان به افراد و مؤسسات متقاضی داده شود تا ضمن احیای موقوفه افراد نیز تشویق به اجاره راضی بشوند.

جواب: موقوفه را نمی توانند به افراد یا مؤسسات تملیک کنند و آنها نمی توانند تملک کنند و مالک نمی شوند ، بلی اگر استفاده از وقف در جهت وقف ممکن نباشد مگر به احداث بنا یا اجاره بیش از سه سال می توانند آن را برای احداث بنا یا بیش از سه سال اجاره دهند و به وقف عمل کنند، ولی باید با نظر متولی شرعی باشد.

۱۹. مزرعه ای است که شش دانگ طبق چند فقره وقفنامه آب آن به ترتیب وقف بر شرب چندین خانه و در انتها به سمت آستانه مقدسه و سکنه اماکن حول آستانه مجاورین و زائرین آن حضرت جاری ، که به وسیله متولی باید از درآمد زراعی مزرعه هزینه آبرسانی تا امامزاده تأمین شود . آیا متولی یا اداره اوقاف یا هر مقام دیگر شرعاً می تواند بدون رعایت تقدم و تأخر قبل از مشروب شدن چندین خانه مورد نظر واقف که موقوف علیهم اصلی هستند اجاره دهد؟

الف: آب موقوفه برخلاف ترتیبی که در وقفنامه تصریح گردیده در داخل محدوده موقوف علیهم به جریان درآید یا خیر؟

ب: از آب موقوفه در خارج محدوده موقوف علیهم برای شرب دیگر منازل که واجد شرایط نیستند مورد استفاده قرار گیرد یا خیر؟ اگر چنین کردند تکلیف شرعی ساکنین آن منازل چه خواهد بود؟

جواب: به طور کلی در چگونگی اداره امور موقوفه و در نحوه استفاده از درآمد موقوفه و توزیع آن بین موقوف علیهم و صرف آن در جهت وقف باید دقیقاً بر طبق آنچه که واقف تعیین کرده و مقرر داشته است و با مراعات غبطه وقف و در جهت وقف و زیر نظر خصوص متولی شرعی موقوفه عمل شود تخلف از مراتب فوق الاشاره جایز نیست، کما اینکه با وجود متولی شرعی هیچ سازمان یا اداره ای حق دخالت در امور موقوفه ندارد مگر حق نظارت و حسن اجرای اداره امور موقوفه از سوی متولی شرعی در محدوده ای که قانون حق نظارت برای آن سازمان را تجویز کرده است و اگر در این باره اختلاف دارند باید جهت رسیدگی به محاکم قضائی مراجعه کنند.

تغییر شروط وقف توسط واقف

۲۰. زمینی بیست سال پیش وقف اهالی منطقه ای شده تا اموات خود را در آن دفن کنند و واقف تولیت آن را برای خودش و سپس برای یکی از علمای شهر که در وقفنامه ذکر کرده قرار داده و کیفیت انتخاب متولی بعد از عالم مزبور را هم معین نموده است، آیا متولی کنونی حق تغییر وقف یا تغییر بعضی از شرایط آن و یا اضافه کردن شرایط دیگر به آن را دارد؟ و اگر این تغییر بر جهتی که زمین برای آن وقف شده تأثیر بگذارد، مثل اینکه آن را ایستگاه ماشین نماید، آیا موضوع وقف به حال خود باقی می ماند؟

جواب: با این فرض که وقف از نظر شرعی با تحقق قبض، محقق و نافذ شده است، دیگر تغییر و تبدیل آن و همچنین تغییر بعضی از شرایط و یا اضافه کردن شرایط جدید به آن توسط واقف یا متولی جایز نیست و با تغییر وقف از حالت قبلی اش، وقفیت آن زایل نمی شود.

۲۱. آیا جایز است فردی غیر از متولی شرعی وقف با دخالت در امور وقف و تصرف در آن و تغییر شرطهایی که در صیغه وقف ذکر شده برای متولی شرعی آن ایجاد مزاحمت کند، و آیا جایز است از متولی بخواهد تا زمین موقوفه را به شخصی که متولی، او را صالح نمی داند، تحویل دهد؟

جواب: اداره امور وقف طبق آنچه که واقف در انشاء وقف مقرر کرده فقط بر عهده متولی شرعی خاص است و اگر متولی خاصی از طرف واقف نصب نشده باشد، اداره امور وقف بر عهده حاکم مسلمین است و کسی حق دخالت در آن را ندارد، همچنانکه کسی حتی متولی شرعی، حق تغییر وقف از جهت آن و همچنین تغییر و تبدیل شرایط مذکور در انشاء وقف را ندارد.

۲۲. احتراماً اینجانب بیمارستانی ساخته و قربت الی الله آن را وقف نموده ام و در وقفنامه تولیت را به خودم اختصاص داده ام و در اجرای وقفنامه بیمارستان و درمانگاه را تحویل وزارت بهداشت و درمان داده ام چون اختلافی در تولیت ایجاد نمودند وزارت بهداشت صورت مجلسی بر خلاف وقفنامه و فتوای مرقوم تنظیم و به امضاء بنده رسانیده لذا با تقدیم وقفنامه و صورت مجلس ۷۲/۱۰/۲۸ مستدعی است مرقوم فرمائید تغییر وقفنامه و شرایط مذکور در آن و اقداماتی که مسئولین وزارت بهداشت برخلاف وقفنامه و نظر متولی انجام داده اند جایز است یا خیر؟

جواب: تغییر و تبدیل موقوفه یا تصرفات غیرمجاز در موقوفه در غیر جهت وقف جایز نیست و موجب ضمان است، و تغییر و تبدیل شرایط وقف و چگونگی استفاده از آن باطل و بی اعتبار و بی اثر است.

شرط باطل در ضمن وقف

۲۳. آیا می شود فردی زمینی را وقف مسجدی نماید و یک اطاق برای خودش نگه دارد و شرط نماید که از آب دستشوئی مسجد استفاده نماید؟

جواب: این شرط نافذ نیست.